

พจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน เล่ม 2 (จีน-ไทย-อังกฤษ) (19)

ธวัช บุรณถาวรสม

หวั่ง เสี่ยวเหา

สุชาดา อโณทยานนท์

W (ต่อ)

屋翳 (wū yì): 位于胸部, 第 2 肋间隙, 前正中线旁开 4 寸。主: 治咳嗽, 气喘, 乳痈等病症。

อุอี้: จุดฝังเข็มบริเวณหน้าอก ตรงช่องซี่โครงที่ 2 ห่างจากแนวกึ่งกลางลำตัวตามแนวระนาบ 4 ชู้น ข้อบ่งใช้: ไอ หอบ และเต้านมอักเสบ

wuyi (ST 15): an acupoint located on the chest, in the 2nd intercostal space, 4 cun lateral to the anterior midline. *Indications:* cough, dyspnea, and acute mastitis.

五脏宜补 (wǔ zàng yí bǔ): 五脏病变以虚证为多, 治疗虚者补之。

อู๋จางอี้บู: อวัยวะตันห้าควรบำรุง พยาธิสภาพของอวัยวะตันทั้งห้า มักเป็นภาวะโรคพร่อง การรักษาภาวะโรคพร่องควรบำรุง

zang supplement is appropriate: pathology of five zang organs are mainly manifested as deficiency disease-condition, the treatment should be supplement.

吴茱萸汤 (wú zhū yú tāng): 组成: 吴茱萸、人

参、大枣、生姜。功用: 温中补虚, 降逆止呕。

主治: 虚寒呕吐, 厥阴头痛, 以及少阴吐利。

อุ๋จูหฺยวีทาง: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยาอุ๋จูหฺยวี เหริ่นเซิน ต้าจ้าว และเซิงเจียง สรรพคุณ: อุ๋นบำรุง จงเจียว แก้อาเจียน และระงับอาเจียน ข้อบ่งใช้: อาเจียนเหตุภาวะเย็นพร่อง ปวดศีรษะเจ๋วี่ยีน และ อาเจียน-ท้องเสียในโรคช่าวยิน

wuzhuyu decoction: a formula composed of wuzhuyu, renshen, dazao, and shengjiang. *Actions:* warm-nourishing middle-Jiao and drawing qi downwards to stop vomiting. *Indications:* deficiency-cold vomiting, jueyin headache, and shaoyin vomiting or diarrhea.

X

息道 (xī dào): 呼吸的通道。

ซีต้าว: ทางเดินหายใจ ช่องทางเดินของลมหายใจ

respiratory tract: the respiratory pathway.

膝关 (xī guān): 位于膝部, 胫骨内侧髌的下方, 阴陵泉 (SP 9) 后 1 寸。主治: 阴疽 所致的少腹痛, 咽喉痛、膝内侧痛; 膝髌肿痛, 下肢痿痹等

病症。

ชีกวาน: จุดฝังเข็มบริเวณเข่า ใต้ต่อ medial condyle ของกระดูกแข้ง หลังยีนหลังเฉวียน (SP 9) 1 ชุน *ข้อบ่งใช้:* ปวดท้องน้อยด้านข้างเหตุไล่เลื่อน เจ็บคอ ปวดเข่า ด้านใน ปวดบวมเข่าและกระดูกสะบ้า ขาลีบ และขาอ่อนแรง

xiguan (LR 7): an acupoint located on the knee, below the medial aspect of the tibial condyle, 1 *cun* posterior to *yinlingquan* (SP 9). *Indications:* hernia with iliac pain radiating to throat or medial side of knee, pain and swelling of knee and patella, and hypotrophy or flaccid paralysis of lower limb.

ขี้เกียจ (xì mén): 手厥阴经郄穴。位于前臂前区, 腕掌侧横纹上 5 寸, 在掌长肌腱与桡侧腕屈肌腱之间。主治: 心痛, 心悸, 心烦, 胸痛, 咯血, 吐血, 衄血等病症; 心脏手术针刺麻醉常用穴。

ชีเหมิน: จุดฝังเข็มที่เส้นเยื่อหุ้มหัวใจ อยู่บริเวณแขนด้านใน เหนือรอยพับข้อมือ 5 ชุน ระหว่างเอ็น palmaris longus กับ flexor carpi radialis *ข้อบ่งใช้:* จุกลิ้นปี่ ใจสั่น หงุดหงิด ปวดทรวงอก ใจเป็นเลือด อาเจียนเป็นเลือด และเลือดกำเดาไหล ยังเป็นจุดฝังเข็มช่วยเสริมการรับรู้ความรู้สึกที่ช่วยในการผ่าตัดหัวใจ

ximen (PC 4): the *xi* point of the pericardium meridian, located on the medial side of the forearm, 5 *cun* above the palmar wrist transverse crease, between the palmaris longus, and flexor carpi radialis tendon. *Indications:* epigastric pain, palpitation, irritability, thoracic pain, hemoptysis, hematemesis, and epistaxis. It is commonly used in acupuncture anesthesia for cardiac surgery.

膝阳关 (xī yáng guān): 位于膝部, 股骨外上髁后上缘, 在股二头肌腱与髂胫束之间的凹陷中。主治: 膝部肿痛、挛急, 小腿麻木等病症。

ชีหยางกวาน: จุดฝังเข็มบริเวณเข่า อยู่ขอบบนและหลัง

ต่อ lateral femoral epicondyle ตรงแอ่งระหว่างเอ็น biceps femoris กับ iliotibial band *ข้อบ่งใช้:* ข้อพับเข่าปวดบวมหรือปวดเกร็ง และชาขา

xiyangguan (GB 33): an acupoint located on the knee region, at the postero superior border of the lateral femoral epicondyle, in the depression between the biceps femoris tendon and iliotibial band. *Indications:* swelling, pain or spasm of popliteal region, and numbness of leg.

俠白 (xiá bái): 手太阴肺经之别络, 位于臂前区, 腋前纹头下 4 寸, 肱二头肌桡侧缘处。主治: 心痛、咳逆上气、干呕、烦满、上臂前外痛等病症。

เสียปาย: จุดฝังเข็มที่เส้นลมปราณเชื่อมแยกออกจากเส้นปอด อยู่บริเวณต้นแขนด้านใน ตรงขอบกล้ามเนื้อ biceps ด้าน radial ใต้รอยพับรักแร้ด้านหน้า 4 ชุน *ข้อบ่งใช้:* จุกลิ้นปี่ ไอแล้วหอบ อาเจียนมีแต่ลม กระสับกระส่าย และปวดต้นแขนด้านหน้า-ใน

xiabai (LU 4): an acupoint where the lung meridian branches out, located on the anterior aspect of the arm, 4 *cun* below the anterior axillary fold. *Indications:* epigastric pain, cough with dyspnea, retch, irritability, and pain at antero-medial aspect of arm.

下法 (xià fǎ): 治疗八法之一, 通过泻下、荡涤、攻逐等作用, 祛除停留于胃肠的宿食、燥屎、冷积、瘀血、结痰、水饮等病邪。

เสียฝาด: การขับถ่าย หนึ่งในวิธีรักษาเบ็ด ใช้จัดปัจจัยก่อโรคต่าง ๆ ที่ค้างอยู่ในกระเพาะอาหารหรือลำไส้ เช่น อาหารตกค้าง อุจจาระแข็งแข็ง ความเย็นสะสม เลือดคั่ง ก้อนเสมหะ น้ำเสีย เป็นต้น ด้วยการระบาย ขำระล้าง และรู้ถ่ายขับน้ำทางทวารหนัก

purgation therapy: one of the eight therapeutic methods to dispel retained food, dry and hard stool,

cold accumulation, stagnant blood, phlegm, and waste fluid by inducing defecation, cleansing, and repelling fluid through anus.

下关 (xià guān): 位于面部, 颧弓下缘中央与下颌切迹之间凹陷中。主治: 牙关脱臼, 颊肿, 牙痛; 耳聋, 耳鸣; 口眼喎斜病症。

เขียกวาน: จุดฝังเข็มบนใบหน้า ตรงรอยบุ๋มระหว่างจุดกึ่งกลางขอบล่างของ zygomatic arch กับ mandibular notch *ข้อบ่งใช้:* ชากรรไกรหลุด แก้มบวม ปวดฟัน หูมีเสียงดัง หูตึง หูหนวก และอัมพาตใบหน้า

xiaguan (ST 7): an acupoint located on the face, in the depression between the midpoint of the inferior margin of the zygomatic arch and mandibular notch. *Indications:* mandibular joint dislocation, swollen cheek, toothache, hearing loss, tinnitus, and facial paralysis.

下焦病证(xià jiāo bìng zhèng): 温热之邪犯及下焦, 劫夺肝肾之阴。表现为 身热颧红、手足蠕动或瘈瘲、舌绛苔少等为主的证候。

เขียเจียวั้งเจิ้ง: ภาวะโรคเจียวล่าง เสด็จไข้จี้จี้ก่อโรค ใช้พิษร้อนถูกรานเจียวล่าง ทำลายยับยั้งและไต มีอาการไข้ต่ำ ๆ โทนิกแก้มแดง มือเท้ากระตุกหรือชัก ลิ้นแดง เข้ม และฝ้าน้อย

xiajiao disease-condition: The pathogenic heat invades *xiajiao*, resulting in liver and kidney yin deficiency. Clinical manifestations are low grade fever, reddish cheek, jerking limbs or convulsions, and deep red tongue with scanty coating.

下巨虚 (xià jù xū): 小肠下合穴。位于小腿外侧, 犊鼻 (ST 35) 下 9 寸, 犊鼻 (ST 35) 与解溪 (ST 41) 的连线上。主治: 少腹疼痛, 泄泻, 乳痛, 腰脊痛引睾丸, 半身不遂, 下肢痿痹等病症; 剖腹产手术针刺麻醉常用穴。

เขียจู้ชีวี: จุดเทอล่างของเส้นลำไส้เล็ก อยู่บริเวณขาด้านนอก บนเส้นที่เชื่อมระหว่างตู่ปี้ (ST 35) กับเจียชี (ST 41) อยู่ใต้ตู่ปี้ (ST 35) 9 ชุน *ข้อบ่งใช้:* ปวดท้องน้อย ด้านข้าง ท้องเสีย เต้านมอักเสบ ปวดกระดูกสันหลังส่วนเอวรั่วไปอัมพาต อัมพาตครึ่งซีก ชาลิ้น และขาอ่อนแรง ยังเป็นจุดฝังเข็มช่วยเสริมการระงับความรู้สึกที่ใช้บ่อยในการผ่าตัดคลอด

xiajuxu (ST 39): the lower-he point of the small intestine meridian, located on the lateral aspect of the leg, 9 *cun* below *dubi* (ST 35) on the line connecting *dubi* (ST 35) and *jiexi* (ST 41). *Indications:* illac pain, diarrhea, acute mastitis, lumbar spinal pain radiating to testis, hemiplegia, and atrophy or flaccid paralysis of lower limb. It is commonly used in acupuncture anesthesia for caesarean section.

下廉 (xià lián): 位于前臂, 肘横纹下 4 寸, 阳溪 (LI 5) 与曲池 (LI 11) 的连线上。主治: 头痛、眩晕、目痛、唇干涎出, 饮食不化、腹胀腹痛、泄泻、便血, 以及肘臂肿痛或挛急等病症。

เขียเหลียน: จุดฝังเข็มบริเวณปลายแขน ใต้ข้อพับศอก 4 ชุน บนเส้นที่เชื่อมระหว่างหยางซี (LI 5) กับชิวชี (LI 11) *ข้อบ่งใช้:* ปวดศีรษะ เวียนศีรษะ ปวดตา ริมฝีปากแห้ง น้ำลายยืด อาหารไม่ย่อย แน่นท้อง ปวดท้อง ท้องเสีย ถ่ายเป็นเลือด ปวดบวมข้อศอก และปวดเกร็งข้อศอก

xialian (LI 8): an acupoint located on the line connecting *yangxi* (LI 5) and *quchi* (LI 11), 4 *cun* below the transverse crease of the elbow. *Indications:* headache, vertigo, sore eye, dry lips, drooling of saliva, poor digestion, abdominal distention, abdominal pain, diarrhea, hematochezia, and swelling or spastic pain of elbow.

下髎 (xià liáo): 位于骶区, 正对第 4 骶后孔中。主治: 疝痛引小腹, 腰痛, 带下, 便秘, 便血, 小便不利等病症。

เขี่ยเหลียว: จุดฝังเข็มตรงกับรูกระเบนเหน็บที่ 4 *ข้อบ่งใช้:* ปวดไส้เลื่อนร้าวไปท้องน้อย ปวดหลังส่วนล่าง ตกขาว ท้องผูก อุจจาระเป็นเลือด และปัสสาวะลำบาก

xialiao (BL 34): an acupoint located on the sacral region, in the 4th posterior sacral foramen. Indications: hernial pain radiating to hypogastrium, low back pain, leukorrhea, constipation, hematochezia, and difficulty in urination.

下脘 (xià wǎn): 位于上腹部, 脐中上 2 寸, 前正中线上。主治: 呕吐, 食入即吐; 臌胀等病症。

เขี่ยหวาน: จุดฝังเข็มบนแนวทรวงกลางลำตัวด้านหน้า อยู่เหนือสะดือ 2 ชู้น *ข้อบ่งใช้:* อาเจียน อาเจียนทันทีหลังกินอาหาร และท้องมาน

xiawan (CV 10): an acupoint located on the anterior midline of the upper abdomen, 2 cun above the umbilicus. Indications: vomiting, immediate vomiting after intake, and ascites.

侠溪 (xiá xī): 足少阳经荥穴。位于足背, 第 4、5 趾间, 趾蹼缘后方赤白肉际处。主治: 热病, 头痛, 眩晕, 颊肿, 耳聋, 耳鸣, 目赤肿痛; 胁痛, 膝股痛, 足痛; 乳痈等病症。

เสี่ยซี: จุดlixงของเส้นถุงน้ำดี อยู่หลังเท้า ระหว่างง่ามนิ้วเท้าที่ 4 กับ 5 ตรงรอยต่อส้นนิ้ว *ข้อบ่งใช้:* โรคที่มีไข้ ปวดศีรษะ เวียนศีรษะ แก้มบวม หูมีเสียงดัง หูตึง หูหนวก ตาอักเสบ ปวดศีรษะ ปวดเข่า ปวดต้นขา ปวดเท้า และเต้านมอักเสบ

xiaxi (GB 43): the *Xing* point of the gallbladder meridian, located on the dorsal foot, in the depression proximal to the toe web between the 4th and 5th toe on the dorso-ventral boundary. Indications: febrile diseases, headache, dizziness,

swollen cheek, tinnitus, hearing loss, inflammation of eye, hypochondriac pain; pain of knee, thigh, or foot, and acute mastitis.

陷谷 (xiàn gǔ): 足阳明经输穴。位于足背, 第 2、3 跖骨间, 第 2 跖趾关节近端下凹陷中。主治: 肠鸣, 腹痛, 足背肿痛, 面肿、水肿等病症。

เขี่ยนกุ: จุดขงของเส้นกระเพาะอาหาร อยู่บริเวณหลังเท้า ตรงรอยง่ามนิ้วรอยต่อของกระดูกฝ่าเท้าที่ 2 กับ 3 *ข้อบ่งใช้:* ท้องร้อง ปวดท้อง ปวดบวมหลังเท้า ใบหน้าบวม และบวมน้ำ

xiangu (ST 43): The *shu* point of the stomach meridian, located on the dorsal foot, between the 2nd and 3rd metatarsal bones, in the depression proximal to the 2nd metatarsophalangeal joint. Indications: borborygmus, abdominal pain, swelling or pain of dorsal foot, swollen face, and edema.

相傳之官 (xiàng fù zhī guān): 肺是辅助心脏行血, 并对全身起着治理调节作用的器官。

เขียงฟูจื่อหวาน: อวัยวะอัครมหาเสนาบดี ปอดช่วยให้ใจสูบฉีดเลือด อีกทั้งควบคุมและประสานการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ทั่วร่างกาย

prime minister organ: The lung assists the heart to circulate blood. It also functions as regulating and coordinating every organ.

相兼脉 (xiāng jiān mài): 二种或二种以上的单因素脉相兼出现的脉象。又称“复合脉”。

เขียงเจียนม่าย:ชีพจรควบ ลักษณะชีพจรเดียว 2 ชนิดขึ้นไปปรากฏร่วมกัน; ฟูเหอม่่าย ก็เรียก

co-existing pulse: a pulse composed of two or more types of pulse characteristic co-existed; also called *fuhemai*.

项强 (xiàng jiàng): 项部拘紧或强硬, 多为太阳经脉经气不利所致。

เชื่องเงี้ยว: คอแข็ง ต้นคอปวดตึงหรือแข็งเกร็ง มักเกิดจากพลังลมปราณในเส้นท่ายหยางไหลเวียนไม่คล่อง

stiff neck: tight or rigid neck, mostly caused by disturbance of *qi* flow in *taiyang* meridian.

项软 (xiàng ruǎn): 颈项软弱, 抬头无力, 多属虚证。

เชื่องหรวน: คออ่อน ต้นคออ่อน ไม่มีแรงเงยศีรษะ มักพบในภาวะโรคพร่อง

flabby neck: neck muscles fail to raise the head, mostly caused by deficiency disease-condition.

小柴胡汤 (xiǎo chái hú tāng): 组成: 柴胡、黄芩、半夏、生姜、人参、甘草、大枣。功用: 和解少阳。主治: 伤寒少阳证及妇人伤寒, 热入血室。

เลี้ยวฉายหูกาง: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยาลายหูกางฉิน ป้านเซียะ เชิงเจียง เหวินเซิน กานฉ่าว และตำจ่าว สรรพคุณ: ขจัดปัจจัยก่อโรคในระดับซ่าวหยาง (ประเภทกึ่งนอกกึ่งใน) ข้อบ่งใช้: เป็นไข้เหตุภาวะโรคปัจจัยก่อโรคกระทบ ภาวะความร้อนเข้าสู่ตลุมเหตุร่างกายกระทบปัจจัยก่อโรค ทำให้มีไข้หลังคลอดบุตรหรือระหว่างมีประจำเดือน

xiaochaihu decoction: a formula composed of *chaihu*, *huangqin*, *banxia*, *shengjiang*, *renshen*, *gancao*, and *dazao*. *Actions:* expelling evil *qi* in *shaoyang* level (half-exterior-half-interior). *Indications:* *shaoyang* disease-condition affected by exogenous febrile disease or heat invading uterus of one suffering from exogenous febrile disease during postpartum or menstruation.

小肠俞 (xiǎo cháng shū): 位于骶区, 横平第 1 骶后孔, 骶正中嵴旁开 1.5 寸。主治: 遗精, 遗尿, 尿血, 小便涩痛, 疝气, 泄泻, 带下, 腰骶痛等病

症。

เลี้ยวฉางซู: จุดฝังเข็มระดับเดียวกับรูกระเบนเหน็บที่ 1 อยู่ห่างจากแนวเส้นกึ่งกลางกระดูกกระเบนเหน็บตามแนวระนาบ 1.5 ชู่น ข้อบ่งใช้: ฝันเปียก กลั้นปัสสาวะไม่ได้ ปัสสาวะรดที่นอน ปัสสาวะเป็นเลือด ปัสสาวะแสบขัด ไล่เลื้อน ท้องเสีย ตกขาว ปวดเอว และปวดกระเบนเหน็บ

xiaochangshu (BL 27): an acupoint located on the sacral region, at the level of the 1st posterior sacral foramen and 1.5 *cun* lateral to the median sacral crest. *Indications:* wet dream, urinary incontinence, enuresis, hematuria, stranguria, hernia, diarrhea, leukorrhea, and lumbosacral pain.

消法 (xiāo fǎ): 治疗八法之一, 通过消导与散结作用, 对气、血、痰、食、水、虫等形成的有形之邪, 使之渐消缓散。

เชียวผา: การย่อยสลาย หนึ่งในวิธีรักษาแปด ใช้กำจัดก้อนปัจจัยก่อโรคที่ก่อตัวจากลมปราณ เลือด เสมหะ อาหาร น้ำ หรือหนอนพยาธิ ฯลฯ ด้วยการค่อย ๆ ย่อยหรือสลายก้อน

resolving therapy: one of the eight therapeutic methods for eliminating the accumulated evil *qi* caused by *qi*, blood, phlegm, food, water, helminthes by gradually reducing or dissipating the accumulation.

小海 (xiǎo hǎi): 手太阳经合穴。位于肘后区, 在尺骨鹰嘴与肱骨内上髁之间凹陷中。主治: 头痛, 颈项强痛, 肘臂疼痛; 癫痫; 疝气等病症。

เลี้ยวห่าย: จุดเหวของเส้นลำไส้เล็ก อยู่บริเวณข้อศอกด้านใน ตรงร่องระหว่าง olecranon process กับ medial epicondyle ของกระดูกต้นแขน ข้อบ่งใช้: ปวดศีรษะ ปวดตึงต้นคอ ปวดศอก ลมชัก และไล่เลื้อน

xiaohai (SI 8): the *he* point of small intestine meridian, located on ulnar side of the elbow, in the depression between the olecranon process and

medial epicondyle of the humerus. *Indications:* headache, neck pain, stiff neck, elbow pain, epilepsy, and hernia.

小建中汤 (xiǎo jiàn zhōng tāng): 组成: 白芍、桂枝、炙甘草、生姜、大枣、饴糖。功用: 温中补虚, 和里缓急。主治: 中焦虚寒、肝脾失调。

เสี้ยวเจียนจงทาง: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยา *ป๋ายสาว ก้วยจื่อ จื่อกานฉ่าว เซิงเจียง ต้าจ่าว และอีถาง* สรรพคุณ: อุณหภูมิร่างกายปรับสมดุลภายในบรรเทาอาการปวดเกร็ง *ข้อบ่งใช้:* ภาวะโรคตับ-ม้ามไม่ประสานกันเหตุเจียวกลางเย็นพร่อง

xiaojianzhong decoction: a formula composed of *baisao, guizhi, zhigancao, shengjiang, dazao, and yitang*. *Actions:* warming and nourishing middle-*jiao* and harmonizing the interior to relief spastic pain. *Indications:* liver-spleen disharmony due to deficiency-cold in middle-*jiao*.

消渴 (xiāo luò): 位于臂后区, 肘尖 (EX-UE 1) 与肩髃 (TE 14) 连线上, 肘尖 (EX-UE 1) 上 5 寸。主治: 头痛, 齿痛, 颈项强痛, 肩背痛等病症。

เซียวลั่ว (TE 12): จุดฝังเข็มบริเวณแขนด้านหลัง อยู่เหนือ *โจ้วเจียน* (EX-UE 1) 5 *ซุน* บนเส้นที่เชื่อมระหว่าง *โจ้วเจียน* (EX-UE 1) กับ *เจียนเหลียว* (TE 14) *ข้อบ่งใช้:* ปวดศีรษะ ปวดฟัน ปวดตึงต้นคอ และปวดสะบัก

xiaoluo (TE 12): an acupoint located on the dorsal side of the arm, on the line connecting *zhoujian* (EX-UE 1) and *jianliao* (TE 14), 5 *cun* above *zhoujian* (EX-UE 1). *Indications:* headache, toothache, neck pain, stiff neck, and scapular pain.

小青龙汤 (xiǎo qīng lóng tāng): 组成: 麻黄、桂枝、细辛、干姜、芍药、五味子、半夏、甘草。功用: 发汗解表, 温肺化饮。主治: 外寒里饮证。

เสียวชิงหลงทาง: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยา

หมาหวาง ก้วยจื่อ ซีซิน กานเจียง สาวย่าว อุเว่ยจื่อ ป่านเซี่ย และกานฉ่าว สรรพคุณ: ขับเหงื่อเพื่อขจัดภาวะโรคภายนอก อุณหภูมิเพื่อสลายน้ำเสียดก้าง *ข้อบ่งใช้:* ภาวะโรคเย็นภายนอก มีน้ำเสียดก้างภายใน

xiaoqinglong decoction: a formula composed of *mahuang, guizhi, xixin, ganjiang, shaoyao, wuweizi, banxia, and gancao*. *Actions:* inducing sweating to release exterior disease-condition and warming lung to resolve waste fluid. *Indication:* exterior-cold disease-condition with internal fluid retention.

逍遥散 (xiāo yáo sǎn): 组成: 柴胡、当归、茯苓、白芍、白术、甘草、生姜、薄荷。功用: 疏肝解郁, 养血健脾。主治: 肝郁血虚证。

เซียวหยาวसान: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยา *ฉายหู ตางกุย ผู่หลิง ป๋ายสาว ป๋ายจู่ กานฉ่าว เซิงเจียง และ บ้อเหอ* สรรพคุณ: ระบายลมปราณตับ แก้ลมปราณอัดอั้น สร้างเลือด และบำรุงม้าม *ข้อบ่งใช้:* ภาวะโรคลมปราณตับติดขัดร่วมกับเลือดพร่อง

xiaoyao powder: a formula composed of *chaihu, danggui, fuling, baishao, baizhu, gancao, shengjiang, and bohe*. *Actions:* soothing liver *qi*, resolving *qi* stagnation, nourishing blood and strengthening spleen. *Indications:* liver *qi* stagnation with blood deficiency disease-condition.

泻白散 (xiè bái sǎn): 组成: 地骨皮、桑白皮、炙甘草、粳米。功用: 清泄肺热, 止咳平喘。主治: 肺热咳喘。

เซี่ยป๋ายसान: ชื่อตำรับยา ประกอบด้วยตัวยา *ตี้กู่ฝี ซางป๋ายฝี จื่อกานฉ่าว และจิงหมี่* สรรพคุณ: ดับร้อนในปอด แก้ไอ และระงับหอบ *ข้อบ่งใช้:* ไอหอบเหตุปอดร้อน

xiebai powder: a formula composed of *digupi, sangbaipi, zhigancao, and jingmi*. *Actions:* clearing lung heat, relieving cough and dyspnea. *Indication:*

cough and dyspnea due to lung heat.

肋肋串珠 (xié lèi chuàn zhū): 肋骨与肋软骨连接处变厚增大, 状如串珠, 多见于小儿佝偻病。

เสยเสยชวนจุ: ซีโครงลูกประคำ รอยต่อระหว่างกระดูกซี่โครงกับกระดูกอ่อนนูนใหญ่ขึ้น เหมือนลูกประคำ มักพบในโรคกระดูกอ่อนในเด็ก

beading rib: the connecting parts between rib and rib cartilage are thickened, enlarged, and rosary-like, mostly found in rickets.

肋胀 (xié zhàng): 自觉一侧或两侧胁部胀满不舒, 多由肝胆病变所致。

เสยจ้ำ: แน่นสีข้าง รู้สึกรัดแน่นสีข้างข้างเดียวหรือ 2 ข้าง มักเกิดจากพยาธิสภาพของตับ-ถุงน้ำดี

lateral chest distention: distending sensation of one or both sides of costal region, mostly caused by liver-gallbladder pathology.

心包络 (xīn bāo luò): 心脏外面的包膜, 附有络脉, 是通行气血的通道。

ซินปาวลัว: หลอดเลือดเยื่อหุ้มหัวใจ เยื่อหุ้มหัวใจซึ่งมีหลอดเลือดเป็นทางไหลเวียนของลมปราณและเลือด

pericardial collateral: the collateral vessels attached to protective membrane of the heart, it is the pathway of *qi* and blood transportation.

囟会 (xìn huì): 位于头部, 前发际正中直上 2 寸。主治: 头痛, 眩晕; 小儿惊风; 鼻塞, 鼻衄等病症。颅脑外科手术针刺麻醉常用穴。

ซินฮุย: จุดฝังเข็มบนเส้นกึ่งกลางศีรษะแนวหน้าหลัง อยู่เหนือแนวชายผมขอบหน้าผาก 2 ชู่น ข้อบ่งใช้: ปวดศีรษะ เวียนศีรษะ ชักในเด็ก คัดจมูก และเลือดกำเดาไหล ยังเป็นจุดฝังเข็มช่วยเสริมการระงับความรู้สึกที่ใช้บ่อยในการผ่าตัดสมอง

xinhui (GV 22): an acupoint located on the head, 2 *cun* directly above the midpoint of the anterior

hairline. *Indications:* headache, dizziness, infantile convulsion, nasal stuffiness, and epistaxis. It is commonly used in acupuncture anesthesia for craniotomy.

心气 (xīn qì): 泛指心的功能活动, 包括心藏神和推动血行的功能。

ซินชี: ลมปราณหัวใจ คำเรียกรวมของหน้าที่หัวใจ ได้แก่ การให้จิตใจสติและการสูบฉีดเลือด

heart *qi*: A term implies the overall functions of the heart, which are storing of spirit and promoting blood circulation.

心肾不交 (xīn shèn bù jiāo): 心火不下降, 肾水不上升, 致心肾功能失去平衡协调。

ซินเชินบูเจียว: หัวใจ-ไตไม่ประสาน ไฟหัวใจไม่ลงล่าง น้ำไตไม่ขึ้นบน ทำให้หัวใจและไตทำหน้าที่ไม่ประสาน-สมดุลกัน

heart-kidney asynchronization: non-synchronization between the heart and kidney due to descending failure of heart fire and ascending failure of kidney water.

心俞 (xīn shū): 位于脊柱区, 第 5 胸椎棘突下, 后正中线上旁开 1.5 寸。主治: 胸痹, 咳嗽, 唾血, 盗汗, 惊悸, 失眠, 健忘, 梦遗, 白浊, 癫痫等病症; 胃大部切除术针刺麻醉常用穴。

ซินชู: จุดฝังเข็มบริเวณหลัง ห่างจากขอบล่างของปมกระดูกสันหลังอกที่ 5 ตามแนวระนาบ 1.5 ชู่น ข้อบ่งใช้: ปวดเค้นหน้าอก ไอ ไอเป็นเลือด เหงื่อออกขณะหลับ ใจสั่นเพราะตกใจ นอนไม่หลับ หลงลืมง่าย ผื่นเปื่อยก บัสสาวะขุ่นขาว และลมชัก ยังเป็นจุดฝังเข็มช่วยเสริมการระงับความรู้สึกที่ช่วยบ่อยในการผ่าตัดกระเพาะอาหาร

xinshu (BL 15): an acupoint located on the back, 1.5 *cun* lateral to the lower border of the 5th thoracic spinous process. *Indications:* angina pectoris,

cough, hemoptysis, sleep sweating, palpitation due to fright, insomnia, amnesia, wet dream, turbid urine, and epilepsy. It is commonly used in acupuncture anesthesia for subtotal gastrectomy.

凶填 (xūn tián): 小儿凶门胀满突起, 多为寒气凝滞或火气上冲。

ขึ้นเถียน: กระหม่อมหน้านูน เด็กเล็กมีกระหม่อมหน้านูนโป่ง มักเกิดจากความเย็นเกาะกุมหรือมีไฟพุ่งขึ้นบน

bulging anterior fontanelle: prominence of anterior fontanelle in infants due to cold stagnation or upward overflow of the fire.

心恶热 (xīn wù rè): 心属火, 火性热, 心易受热而为病。

ซินอุ้เร่อ: หัวใจไม่ชอบร้อน หัวใจสังกัดธาตุไฟ คุณสมบัติของไฟ คือ ร้อน หัวใจจึงป่วยจากความร้อนได้ง่าย

heart dislikes heat: heart pertains to the fire which is hot in nature, so the heart easily gets sick from heat attack.

心系 (xīn xì): 心脏与其他脏器相联系的脉络。

ซินซี: ระบบหัวใจ หลอดเลือดที่เชื่อมต่อหัวใจกับอวัยวะอื่น ๆ

heart system: the vessels and collaterals which connect the heart with other zang- organs.

心胸汗 (xīn xiōng hàn): 心胸部位易出汗或多汗的表现, 多为气虚或阴虚所致。

ซินซุงฮาน: เหงื่อออกหน้าอก เหงื่อออกง่ายหรือออกมากบริเวณหน้าอก มักเกิดจากลมปราณหรือ ยินพร่อง

chest sweating: profuse or easy sweating on the chest, mostly caused by *qi* or *yin* deficiency.

心虚胆怯 (xīn xū dǎn què): 心气不足, 胆气怯弱所致的恐惧表现。

ซินซวีต่านซวีเย่: ขลาดกลัวตกใจง่าย อาการขลาดกลัวตกใจง่ายเหตุลมปราณหัวใจและถุงน้ำดีพร่อง

heart deficiency gallbladder timidity: easily fear, and fright due to heart, and gallbladder *qi* deficiency.

心血 (xīn xuè): 心所主的血, 具有营养滋润心脏、人体周身各部, 是神志活动的物质基础。

ซินซวีเย่: เลือดหัวใจ เลือดซึ่งหัวใจกำกับช่วยหล่อเลี้ยงและให้ความชุ่มชื้นแก่หัวใจและทุกส่วนของร่างกาย เป็นสารพื้นฐานในการแสดงออกทางอารมณ์และความคิด

heart blood: the blood governed by the heart functioning to nourish and moisten the heart and every organs. It is a basic substance in the expression of mental activities.

心阳 (xīn yáng): 心的阳气, 与心阴相对而言。具有温通血脉, 促进血行的功用。

ซินหยาง: หยางหัวใจ ลมปราณหยางหัวใจ ตรงข้ามกับ ยินหัวใจ ทำหน้าที่อุ่นเลือด ทะลวงหลอดเลือดที่อุดตันและกระตุ้นการไหลเวียนเลือด

heart yang: *yang qi* of the heart, contrary to heart *yin*, functions to warm blood, unblock blood vessels, and promote blood circulation.

心阴 (xīn yīn): 心的阴气, 与心阳相对而言。具有滋润, 制约心阳亢旺的功用。

ซินยิน: ยินหัวใจ ลมปราณอินหัวใจ ตรงข้ามกับหยางหัวใจ ทำหน้าที่ให้ความชุ่มชื้นหล่อเลี้ยงหัวใจและควบคุมหยางหัวใจไม่ให้แกร่งเกิน

heart yin: *yin qi* of the heart, contrary to heart *yang*, functions to moisten, nourish heart, and control heart *yang* from hyperactivity.